

De Raad

Beleidsthema

Opvoeden en opgroeien

Doel raadsinformatiebrief

Informeren door college

Betreft Kostenstijging Jeugdhulp 2026

Datum 22 september 2026

1. Inleiding

De uitgaven aan jeugdhulp zijn de afgelopen jaren fors gestegen en de prognoses laten zien dat deze ontwikkeling zich zonder ingrijpen zal voortzetten. Op basis van de uitgaven verwachten we een fors tekort over 2026. Dit is niet acceptabel en moet anders. Hier gaan we samen met de Raad zonder vertraging mee aan de slag. In de wetenschap dat dit niet eenvoudig zal zijn en ook weerstand op zal roepen. In deze brief zetten we onder meer de financiële impact uiteen en geven we duiding bij de uitgaven.

2. Financiële impact

De prognose 2026 geeft een begroting van € 22.500.000 en een realisatie van €28.100.000. Dat is een te verwachten tekort van € 5.600.000 op basis van de huidige gegevens. In de 2e halfjaarsrapportage stellen we voor om voor € 4.400.000 bij te ramen om onder andere de stijgende zorgkosten op te kunnen vangen. Het verschil van € 1.200.000 is de nog te realiseren taakstelling uit de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd.

De stijging van de kosten wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren. Ons antwoord op hulpvragen is steeds vaker een aanbod in zorg. En wanneer zorg ingewikkeld wordt, schalen we steeds vaker op tot specialistische zorg. Bovendien is het zo dat wanneer mensen zorg krijgen, we daar maar moeilijk mee kunnen stoppen. Eenmaal in de zorg is nooit meer uit de zorg.

3. Duiding

Het tekort van €5,6 miljoen bestaat uit afgerond €5,1 miljoen voor ZIN (zorg in natura), 0,3 miljoen uit PGB (persoonsgebonden budget) en voor afgerond €0,2 miljoen uit Jeugdwetvervoer en overige kosten.

	Begroting	Prognose	Vershil
Jeugdzorg ZIN	€ 21.012.285	€ 26.080.154	€-5.067.869
PGB	€ 532.400	€ 893.000	€ -360.600
Jeugdwetvervoer	€ 559.105	€ 682.000	€ -122.895
Overige	€ 441.040	€ 502.993	€ -61.952
Totaal:	€ 22.544.830	€ 28.158.147	€-5.613.314

Jeugdzorg ZIN

Als we de producten binnen de Jeugdzorg ZIN vergelijken met wat er in 2024 en in 2025 is gerealiseerd en daar de prognose van 2026 tegenover zetten, zien we een grote stijging in de kosten. De voornaamste oorzaak van deze kostenstijging is de instroom van het aantal jongeren. Zonder dat daar maatschappelijk een verklaring voor is. Dit geldt voor Jeugdhulp veel voorkomend (regionale contracten), Jeugdhulp met verblijf (regionale contracten), de inzet van Onderwijs-jeugdhulp (we nemen steeds meer taken binnen het onderwijs over). Het kind is daar over het algemeen niet bij gebaat.

PGB

Deze stijging van €360.000 wordt vooral veroorzaakt door 6 kinderen die gebruik maken van overbruggingszorg en/of een zeldzame aandoening hebben en daarmee intensieve zorg nodig hebben.

Jeugdwetvervoer

De hogere kosten van €122.895 worden vooral veroorzaakt door wijzigingen in het contract van juli 2025. Vanwege het nieuwe contract zijn de kosten met 60% gestegen. In 2025 gold dat voor de tweede helft van het jaar, nu geldt de kostenstijging voor het gehele jaar.

Overige

De overige kosten van €61.952 zijn kleine tekorten op diverse posten.

Samenvattend zien we dat de kosten op de grootste stijgers voor jeugdhulp toenemen door volume (jeugdhulp veelvoorkomend), het aantal jongeren (jeugdhulp veelvoorkomend en verblijf, jeugdreclassering) en door de inzet van zwaardere zorg (Onderwijs-jeugdhulp).

Het lukt ons met de huidige aanpak niet de kosten in de hand te houden. Integendeel. De afgelopen twee jaar hebben we via het Uitvoeringsprogramma 'Kostenbeheersing Jeugdhulp 2024-2028' acties ingezet om de kosten zoveel mogelijk terug te dringen met als kwantitatieve doelstellingen, die we overigens nog niet hebben behaald:

1. Het terugbrengen van het aandeel jeugdigen in de jeugdhulp van 1 op de 8 in 2024 naar 1 op de 10 in 2028.
2. Het gemiddelde bedrag per jeugdige per jaar terugbrengen van €10.500 in 2023 naar €9.500 in 2028.

4. Een noodzakelijke omslag in de jeugdhulp

De gemeente heeft de wettelijke verantwoordelijkheid om passende jeugdhulp beschikbaar te stellen voor kinderen en gezinnen die deze ondersteuning nodig hebben. Tegelijkertijd is zij verantwoordelijk voor een gezonde en sluitende begroting. Dat vraagt om scherpe keuzes, iedere euro kan maar één keer worden uitgegeven. Daarom moet voortdurend de vraag worden gesteld of de beschikbare middelen terechtkomen bij de kinderen en gezinnen die de ondersteuning het hardst nodig hebben en of de ingezette zorg daadwerkelijk bijdraagt aan het beoogde resultaat.

Als de huidige ontwikkeling zich voortzet, komt de betaalbaarheid van de jeugdzorg in Rijswijk verder onder druk te staan en ontstaat het risico dat de beschikbare middelen onvoldoende ruimte bieden om de noodzakelijke zorg toegankelijk te houden. Dat is onhoudbaar. Om ook in de toekomst passende jeugdhulp te kunnen bieden aan de meest kwetsbare kinderen en gezinnen, is het noodzakelijk de uitgaven te beheersen en de beschikbare middelen doelgerichter en effectiever in te zetten.

Dit vraagt om een fundamentele omslag in hoe we naar jeugdhulp kijken en deze inzetten. Zo vraagt niet iedere hulpvraag om professionele jeugdhulp. Opvoeden, opgroeien en omgaan met tegenslagen en beperkingen horen bij het leven. Dit betekent iets voor ons huidige beleid op normaliseren en daarmee ook de instroom in de uitstroom uit de jeugdhulp. Voor een koerswijziging is het nodig dat we hier gezamenlijk met de Raad mee aan de slag gaan. Zoals hierboven gezegd, vraagt het om scherpe keuzes. Dit geldt ook voor de reikwijdte van de Jeugdwet, waarbij de Raad het College kaders meegeeft voor wat er onder de jeugdhulpplicht valt.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat we van de kracht van de jeugdige, het gezin en de sociale basis uitgaan. Waarbij we bij een hulpvraag eerst kijken naar wat de jeugdige en het gezin zelf kunnen en welke steun beschikbaar is in hun eigen netwerk, op school, bij sport en in de buurt. Door te investeren in een sterke sociale basis en preventie, kunnen inwoners waar mogelijk zelf of met hun omgeving oplossingen vinden. Uiteraard blijft voor jeugdigen en gezinnen met zwaardere of complexe problematiek passende en effectieve jeugdhulp beschikbaar.

Dit betekent dat we nauwkeurig de instroom in de jeugdhulp moeten beoordelen, met name bij doorverwijzing door derden. Dit omdat zo'n 36% van de instroom volgt op doorverwijzing van de huisartsen. We maken z.s.m. afspraken met huisartsen hun bijdrage aan het demedicaliseren en normaliseren van opvoedproblemen. Daarnaast komt 38% van de instroom van gecertificeerde instellingen (vaak op grond van een rechterlijke uitspraak). Met hen maken we afspraken over bijvoorbeeld niet-stapelen van zorg, de duur en verlengingen of over aanvragen voor maatwerkvoorzieningen. Slechts 16% stroomt momenteel in via het lokaal team.

De keuzes die we met elkaar te maken hebben, zijn het startpunt voor verandering. We beginnen met de Pilot Verlengingen waar u al over bent geïnformeerd en we gaan in gesprek met onder meer de huisartsen en gecertificeerde instellingen om zorg te dragen dat passende jeugdhulp wordt geboden aan de meest kwetsbare kinderen en gezinnen.

5. Doorkijk naar 2027

De totale begroting voor 2027 is €22.500.000. Hierin is de taakstelling van €2.500.000 al verwerkt. Gezien de prognose verwachten we voor 2027 echter €28.100.000 nodig te hebben. Dit is exclusief indexatie en loon- en prijsstijgingen.

Het geschatte begrotingstekort komt daarmee op €5.600.000. Dit tekort willen we in twee jaar wegwerken: €2.600.000 gedurende 2027 en €3.000.000 gedurende 2028.

Het tekort van €2.600.000 verwachten we gedurende het jaar in te lopen met de interventies die we inzetten voor de kostenbeheersing Jeugdhulp. In de begroting houden we financieel rekening met extra (frictie)kosten gedurende de transitieperiode om de omslag daadwerkelijk te kunnen realiseren. Het inbouwen van die buffer doen we vanuit het begrotingsuitgangspunt van deugdelijk financieel beheer en de vereisten uit het financieel toezicht door de Provincie Zuid-Holland.

We monitoren de ontwikkelingen van de kosten en de resultaten van de interventies gedurende 2027. En informeren de Raad daarover op de gebruikelijke manier, dus via het jaarlijkse rapport Staat van de Rijswijkse Jeugd en de halfjaarrapportages.

6. Vervolgtraject

Graag gaan we met u in gesprek over de in deze brief gedeelde koerswijziging. We willen graag met u van gedachten wisselen en samen bepalen hoe we de jeugdhulp zodanig kunnen inrichten dat de schaarste middelen beschikbaar blijven voor onze meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen en dat zij er ook daadwerkelijk mee geholpen zijn. Komende maanden werken we interventies met elkaar uit en wordt u over een half jaar over de voortgang geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

Bijlage(n): nvt